

Archeologisch vooronderzoek te Rotselaar Eekhoornlaan, Heirbaan en Nachtegaalstraat

Colofon:

Opdracht:

Archeologisch vooronderzoek te Rotselaar - Eekhoornlaan, Heirbaan en Nachtegaalstraat.

Opdrachtgever:

Gemeente Rotselaar
Provinciebaan 20
3110 Rotselaar

Opdrachthouder:

WinAr – Wingense Archeologische Dienst
Provinciebaan 20
3110 Rotselaar

Tel: 016/61 63 08

Veerle.lauwers@rotselaar.be

Datum rapport: December 2010

Vergunningsnummer: 2010/276 (10-26488)

Datum aanvraag vergunning: 16 augustus 2010

Naam aanvrager vergunning: Veerle Lauwers

Naam site: Rotselaar - Eekhoornlaan, Heirbaan en Nachtegaalstraat.

Inhoudstafel

Samenvatting

1. Inleiding

Algemeen

Situering

Doel van het onderzoek

2. Aard van de bedreiging

3. Bodemkundige, landschappelijke en archeologische gegevens

Bodemkaarten en landschapsvorming

Archeologische indicaties

4. Het archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem

Methode

5. Conclusie

6. Bibliografie

7. Appendix

Samenvatting

Gezien het feit dat er reeds sites gekend waren in de onmiddellijke omgeving van de projectzone, leek door de aard van de ingreep de kans reëel dat er bij de realisatie van graafwerkzaamheden aan een drietal straten op de Heikantberg te Rotselaar archeologische resten zouden worden aangetroffen. De werfopvolging uitgevoerd door de intergemeentelijke archeologische dienst WinAr toonde echter aan dat de resten van het urnenveld zich niet meer oostelijk uitspreidden dan voorheen gedacht.

1. Inleiding

Algemeen

Op vraag van het Agentschap RO-Vlaanderen – Entiteit Onroerend Erfgoed (dossiernummer RO: 8.00/2/GSA.802026) werd er in opdracht van de gemeente Rotselaar een archeologische werfopvolging verricht aan de percelen van het openbaar domein Eekhoornlaan, Heirbaan en Nachtegaalstraat te Rotselaar (Heikantberg). Deze tracé-opvolging (vergunningsdossiernummer 2010/276, 10-26488) werd uitgevoerd door de intergemeentelijke archeologische dienst WinAr (in persoon van Veerle Lauwers) in de periode tussen 6 september en 1 december 2010. Deze begeleiding van de werken was dusdanig rudimentair dat enkel waar kon het afhaken van de huidige asfaltlaag en het trekken van de rioleringsgleuven gevolgd werd. Als dusdanig werden er geen boring geplaatst of proefsleuven aangelegd. De gegeorefererde plannen die zijn opgenomen als appendix bij dit rapport zijn dan ook de indicaties van het openbaar domein waar de werken plaatsvonden. De inplantings- en kadasterplannen werden deels ter beschikking gesteld door de gemeente Rotselaar en deels door de GIS cel van de provincie Vlaams Brabant. Contactpersoon bij de bevoegde overheid, het agentschap Ruimte & Erfgoed was Els Patrouille. Voor de gemeente Rotselaar was Erik Van De Wauwer het aanspreekpunt, terwijl Mario Van Mechelen en Karel Jans voor Roos NV, de aannemer, de werkzaamheden opvolgden. Allen worden hiervoor bedankt.

Situering en landgebruik

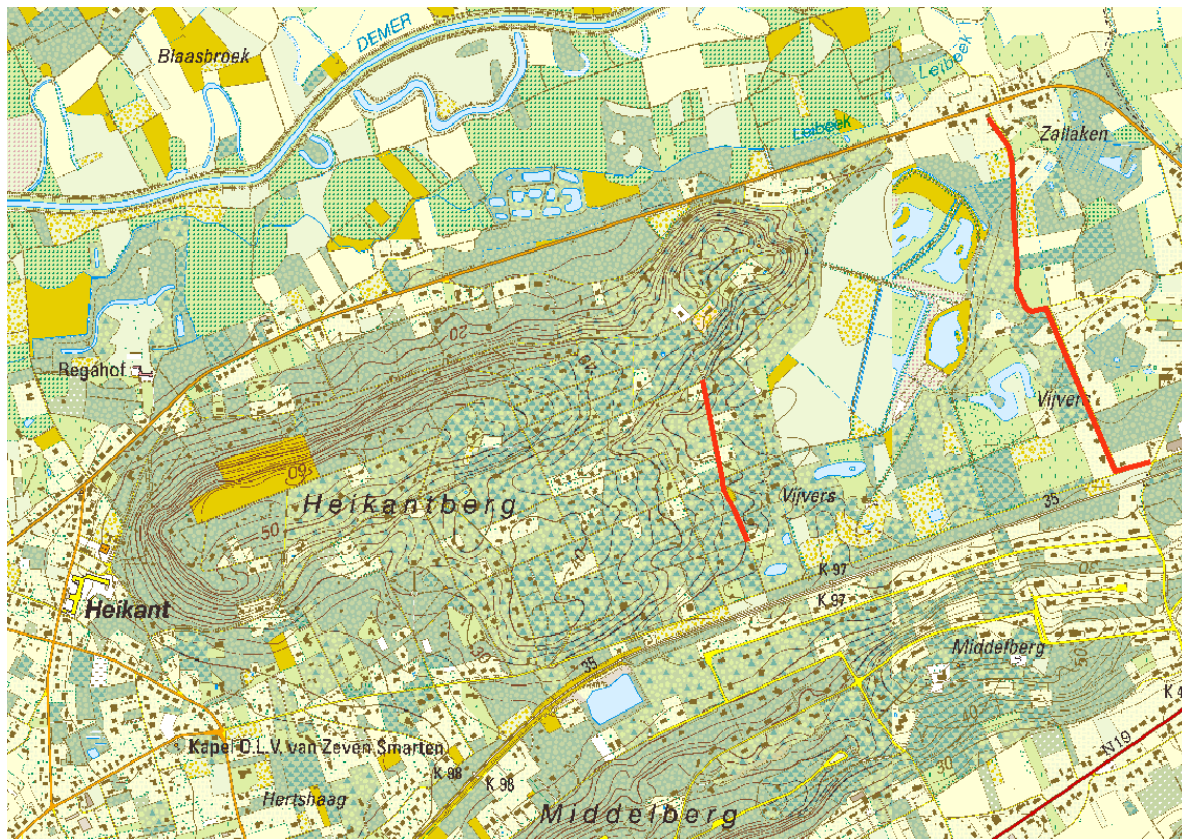

Fig 1: De percelen onder studie, aangeduid in het rood (schaal 1:12.383)

De werken werden uitgevoerd aan de percelen die kadastraal gekend zijn als Rotselaar (Rotselaar), afdeling 1; sectie E, openbaar domein van de Eekhoornlaan, Heirbaan (partim) en Nachtegalenstraat.

Het tracé onder aanvraag heeft een totale oppervlakte van ca. 1ha en valt te situeren op het plateau van de Heikantberg dat grotendeels is ingericht als woongebied. De Demer ligt in de vallei, ongeveer 500 m ten noordwesten van de percelen (fig 1).

Doel van het onderzoek

De achterliggende intentie van het onderzoek was na te gaan of er in het plangebied, welke aan een intensief grondverzet werd onderworpen archeologische waarden aanwezig waren. Bij positieve evaluatie zouden deze gedocumenteerd en wetenschappelijk opgegraven worden.

2. Aard van de bedreiging

Heraanleg van wegenis- en rioleringsinfrastructuur langs de Nachtegaalstraat, Eekhoornlaan en delen van Heirbaan. Vermits de bestaande bestrating uit gebrekkig geasfalteerde paden bestond zonder echte, diep uitgegraven wegkoffers en de nieuw te leggen riolering ook in sleuven van meer dan 6m diepte werden gelegd én de aanwezigheid van sites in de nabijheid van de werken die in het verleden waren geregistreerd, werd er voor geopteerd deze werkzaamheden toch zo goed mogelijk proberen op te volgen. Vermits de aard van de oude infrastructuur verstoringen niet gekend was én het om een 1.5km lang lijntracé ging, leek het Ruimte en Erfgoed niet opportuun een volwaardig waarderend vooronderzoek op te leggen en koos men voor een rudimentaire werfbegeleiding.

3. Bodemkundige, landschappelijke en archeologische gegevens

Bodemkaarten en landschapsvorming

De Heikantberg maakt deel uit van het getuigenheuvelcomplex van het Hageland. Het grillige reliëf werd voor een groot deel gevormd tijdens de ijstijden. In de loop van het Secundair en Tertiair had de zee de noordflank van het Massief van Brabant herhaaldelijk overspoeld en afgedekt met mariene sedimenten (glauconiethoudende zanden en -klei, afgezet door de zee). Op die manier had zich een plateau gevormd dat zacht afhelde naar het noorden. Wanneer tijdens de ijstijden in het Pleistoceen de zeespiegel aanzienlijk was gedaald (in het noorden van het Europese continent vormde het bevroren water een enorme ijskap), werd het plateau blootgesteld aan grootschalige bodemerosie. Het landschap werd door verschillende waterlopen versneden in cuestaruggen, ook wel getuigenheuvels genoemd, die zijn opgebouwd uit tertiaire sedimenten. In de omgeving van Rotselaar dagzomen Diestiaan-afzettingen die, dankzij de aanwezigheid van limoniet- of ijzerzandsteen (geoxideerde en verkit glauconietzand), zeer erosiebestendig zijn. Aan de rand van deze dikke zandsteenbanken vormden zich steile hellingen. Wanneer het Noordzeebekken als gevolg van het groeien van de ijskap droog kwam te liggen, werden door de wind zand en leem uit het bekken landinwaarts meegevoerd en weer afgezet. Op de plateaus van

Archeologische indicaties

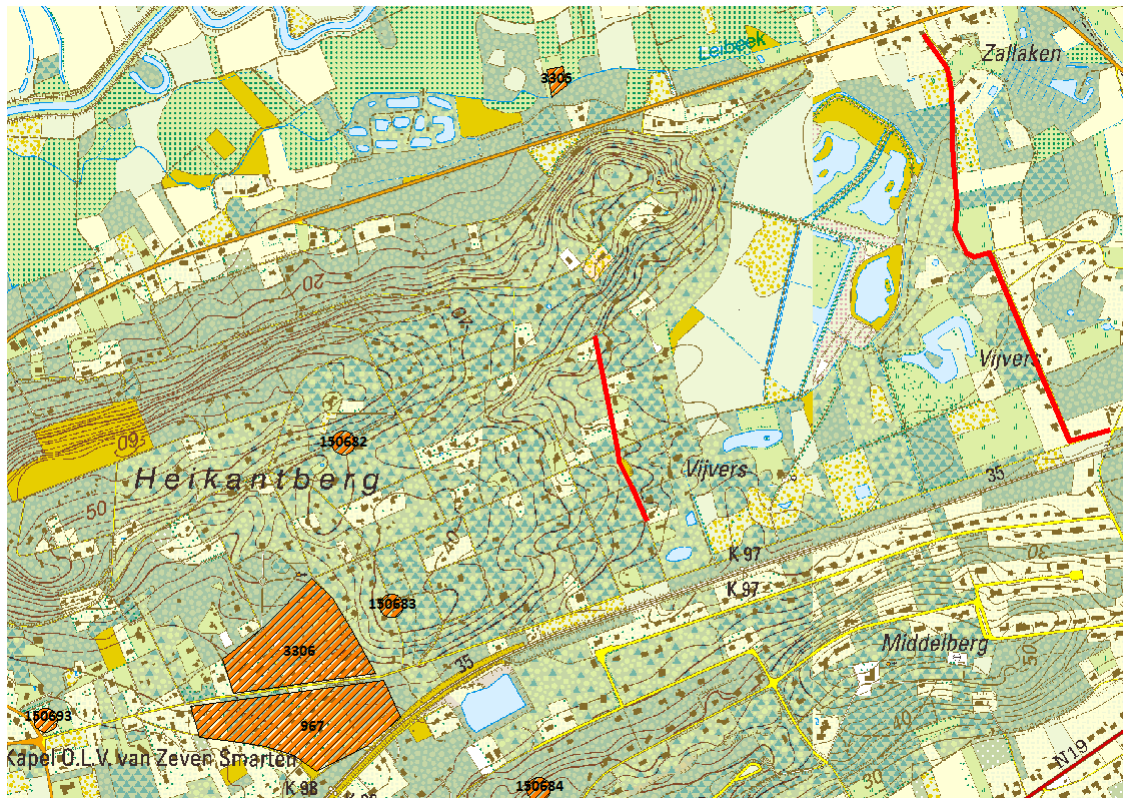

Fig 3: Topografische kaart van het plangebied met aanduiding van eerder gedane archeologische waarnemingen zoals beschreven in de CAI (schaal 1:9.920)

De Centraal Archeologische Inventaris toont een wat sites in, op en in de directe omgeving van de Eekhoornlaan en de Heirbaan (niet verwijzend naar een Romeinse voorganger) als daar zijn CAI nrs 150693 (een in de jaren '50 gevonden aardewerken pot met Romeinse munten), 3306 en 967 (resten van een Vroeg én Laat Bronstijd urneveld) en ten slotte 150582, 150683 en 150684 (verschillende concentraties lithisch materiaal van ongekende ouderdom). Verder werden er door Jan Claesen verschillende lithische artefacten gevonden op de percelen tussen de Zallakenstraat, Vinkenlaan en Nachtegaalstraat. Tevens trof hij aan de zuidelijke kant van de Nachtegaalstraat indicaties aan voor een IJzertijdbegraving (mondelijke mededeling). Luc Van Impe en Guido Creemers vermeldden in hun publicatie uit 1993, over het bronsdepot op de Vosseberg te Rotem een bronzen knopsikkel gevonden op Heikant¹.

4. Het archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem

Methode

In de aanvraag voor een vergunning voor een archeologische opgraving werd gesteld dat de werfcontrole in eerste instantie de kraan bij het trekken van de sleuven, het

¹ L. Van Impe en G. Creemers, 1993, Het bronsdepot op de Vosseberg te Rotem, in: G. De Boe (ed.) *Archeologie in Vlaanderen* 3: 45

afhalen van de huidige bestrating en het uithalen van een nieuwe wegkoffer constant zou volgen. De werken waren echter dusdanig intrusief dat het doen van archeologische waarnemingen zo goed als onmogelijk was. Bovendien bleek de verstoring van de oude wegkoffer dusdanig dat hij zelfs deels in het glauconiethoudend zand was aangelegd. Bijgevolg werd er dan ook beslist de archeologische werkzaamheden te staken en op geregelde tijdstippen langs te gaan wanneer een nieuwe fase van de werken inging. De verstandhouding met de werf- en projectleider van Roos NV was ook van die aard dat er afgesproken werd dat de vergunningshoudende archeoloog bij de minste twijfel verwittigd werd. Van deze mogelijkheid is echter nooit gebruik gemaakt. Wat, gezien de aard van de werken niet verwonderlijk was.

Fig 4: Glauconietrijk zand op de bodem van de sleufbak op een diepte van ca. 6m

Fig 5: Aard en impact van de werken, november 2010

De vraag dient dan ook gesteld te worden of werfcontroles voor dergelijke infrastructuurwerken lonen. Het lijkt er op dat de investering in tijd (vergunningaanvraag, aanwezigheid op werfvergaderingen en op de werf en rapportage achteraf) zinloos is wanneer men met dergelijke 'verbeteringswerken' wordt geconfronteerd.

5. Conclusie

Gezien het feit dat er reeds sites gekend waren in de onmiddellijke omgeving van de projectzone, leek door de aard van de ingreep de kans reëel dat er bij de realisatie van graafwerkzaamheden aan een drietal straten op de Heikantberg te Rotselaar archeologische resten zouden worden aangetroffen. De werfopvolging uitgevoerd door de intergemeentelijke archeologische dienst WinAr toonde echter aan dat de resten van het urnenveld zich niet meer oostelijk uitspreidden dan voorheen gedacht.

6. Bibliografie

L.Van Impe en G. Creemers, 1993, Het bronsdepot op de Vosseberg te Rotem, in: G. De Boe (ed.) *Archeologie in Vlaanderen* 3: 37-52

7. Appendix

Bijlage 1: digitaal ge-georeferereerd overzichtsplan